

Upphandlingscenter

FALUN BORLÄNGE REGIONEN

Miljömässigt hållbar upphandling

Projekt: Återbruk i den offentliga affären

Annika Varghans, Länsstyrelsen i Dalarnas län

Upphandlingscenter
FALUN BORLÄNGE REGIONEN

Ekologisk dimension i Agenda 2030

Upphandlingscenter
FALUN BORLÄNGE REGIONEN

Nationella upphandlingsstrategin

Foto: Maskot/Folio

6. En miljömässigt ansvarsfull offentlig upphandling

Sverige ska ligga i framkant och fortsatt vara ett föredöme när det gäller miljöanpassad offentlig upphandling. Med väl utformade krav på varor och tjänster kan offentlig upphandling bli en stark drivkraft för hållbar utveckling. Användningen av miljöanpassad upphandling ska därför öka, särskilt inom produktgrupper med stor miljöpåverkan.

Återbruk i den offentliga affären

- Projekt i samarbete mellan Länsstyrelsen-UDD och UhC
- Finansieras av och rapporteras till Energimyndigheten
- Ca 50 % tjänst från feb 2019 till okt 2020
- Fokus är krav på återbruk och återvinning av material i upphandling
- Övriga miljökrav – **avfall, klimat, kemikalier, ekomat**
- Ett stöd att utveckla högre krav tillsammans med upphandlare och kommuner
- Sprida erfarenheterna, rutiner/modeller efteråt

Återbruk i vid bemärkelse

- Kvalitet och lång livslängd
- Återanvänt- second-hand
- Innehåll av återvunnet material (i hela eller delar)
- Möjlighet att serva och reparera, reservdelar, återtag
- Efter kasserande: återanvända eller sortera/återvinna
- Refill, pant, retursystem
- Funktion istället för produkt – nya affärsmodeller
- Hur jobbar leverantören med återvinning och kretslopp

Återbruk - projekt mål 20 % = ca 40 st

- Lyckades inte riktigt 2019 - ca 20 st
- Nytt tänk och arbetssätt – lärandeprocesser tar tid
- Satsar på 2020 – nu med politiska mål på 20% återbruk!
- Upphandlingsplan 2021-2022 redan på gång.

Namn på upphandling	RESULTAT - vad vi skrivit om återbruk i upphandlingsdokumenten
Minnesgåvor/Veterangåvor	90% av ädelmetallen i smycken återvunnen.
Sim- och badutrustning	Frågor om det finns återvunnet mtrl, hur många %. En vattenflaska av återvunnet mtrl.
Idrott-förbrukningsartiklar	Ska sträva mot mer återvunnet och återbruk. Inom 1 år mint 1 prod. med återvunnet/förnybart.
Mötesfika (tårtor, fikabröd).	Miljöanpassade förpackningar/engångsmaterial . Leverantör ska ha avfallssortering och jobba för minskat matsvinn
Avfallskärl till verksamheterna	En produkt i listan ska ha 100% återvunnet material (100000 mervärde)
Portionsformar och förslutningsfilm	Förpackningsmaterial ska i största möjliga utsträckning bestå av återvunnet och/eller förnybart
Ramavtal för elmaterial och ljuskällor	Emballage ska i största möjliga utsträckning bestå av återvunnet eller förnyelsebart material
Bondeverksamhet Falun	Redovisa hållbar resursanvändning bl.a. kemikalie- och energianvändning, matsvinns- och avfallsminimering, sortering och återvinning.
Kopieringspapper	Självdeklaration om träråvarans ursprung, UHM-kriterier avancerade, tex FSC. A4 och A3 ska finnas 100% återvunnet
Livräddningsutrustning	Vi kan begära in information om material, möjligheter för reparation o återvinning, LCA under avtalstiden
Fotbollsmål och nät	Vi kan begära in uppgifter under avtalstiden om LCA, innehåll återvunnet/förnybart mtrl,reparations och återvinningsmöjligheter
Undervisningsmaterial STEAM (robotar)	Vi kan begära in uppgifter under avtalstiden om LCA, innehåll återvunnet/förnybart mtrl,reparations och återbruksmöjligheter
Saneringstjänster	Leverantören sortrar, tar hand om farligt avfall. Vite vid användning av förbjudna kemikalier. Årlig avtalsuppföljning med miljöpunkt.
Vattenskadetjänster, Gagnef	Leverantören tar hand om eget farligt avfall och källsorterar.
Ramavtal hantverkstjänster disciplin Golv	Material ska sorteras och om möjligt återanvändas. Prio miljömärken. Planera leveranser effektivt.
Ramavtal hantverkstjänster disciplin VS	Liknande golv ovan....+ Returemballage i 1:a hand annars anpassat till källsortering
Plattsättningsarbeten inomhus	Liknande golv ovan....+ Returemballage i 1:a hand annars anpassat till källsortering
Färskt kaffe- och matbröd.	Kan köpa in varor som frysts med kort datum eller vid överproduktion (minska matsvinn)
Kolonialvaror	Kan köpa in varor med kort datum till reducerat pris (minska matsvinn)
Profilprodukter	Helst biologiskt nedbrytbara eller kunna återanvändas

Nämndplanens nya miljömål

Miljömässig hållbarhet är för oss självklart och där är vi drivande inom resurshushållning

Minst 80 % av alla upphandlingar ska ha någon form av miljökrav (lägst bas), varav minst 20 % per år avancerad och spjutspets för...

- Återbruk 20 %
- Klimat
- Kemikalier
- Ekologiska livsmedel
- Lokalproducerade livsmedel

Styrning och uppföljning

- Nämndplanens mål följs upp årligen
- Rutin- och mall-dokument med olika exempel på bedömningar och skrivningar, upphandlingsstrategi
- Vi provar modellen, kan komma att revideras efterhand
- **Ny upphandlingspolicy, ska upp i alla 7 kommuners KF i höst/vinter**

Exempel om återbruk i upphandlingsdokument

- Anbudsgivaren ska erbjuda minst en 100 % återvunnen produkt.
- Under avtalstiden ska minst en produkt innehålla återvunnet mtrl.
- Under avtalstiden ska en plan tas fram för att öka andelen återvunnet material i produkterna, öka möjlighet till reparation och second hand el.dyl.
- Emballage av återvunnet eller förnybart material, eller retur.
- Leverantören ska själv källsortera och återvinna material.
- **Att fråga efter det som inte finns kan driva utvecklingen!**

Exempel: IT-partner

- UHM – många kriterier
- TCO
- Nya produkter med återvunna komponenter
- Återtag av produkter (finns redan)
- En plan för klimatneutralitet och ökat återbruk/återvinning, även konfliktmineral
- Begagnade datorer, skärmar o telefoner

Procurator avtalsuppföljning

OBS pågående arbete – förslag!

- Byta fossila plastmuggar till pappmuggar, från fossila till förnybara engångsbestick, sugrör, folie m.m.
- Byta plastpåsar mot stärkelsepåsar (och ta bort många sopkorgar)
- Papperspåse till matavfall
- Optimera sopsortering mm
- **Minimera användning av engångsartiklar och påsar!**

TIPS för miljö i upphandling

- Kommunernas egna styrdokument och ambitioner
- Upphandlingspolicy
- UDD- Dalamodell och riktlinjer för miljömässigt ansvarsfull upphandling
- Hjälpas åt, inom och utom kommunen
- Kontakt med miljösamordnare-hållbarhetsstrateger
- Börja i tid, marknadsundersökning, tidig dialog/RFI
- Utbilda inköpare, beställare och verksamheter, avtalstrohet
- Avtalsförvaltning och uppföljning

En dalamodell för en miljömässigt ansvarsfull upphandling
En rekommendation från Upphandlingsdialog Dalarna 2020

Upphandlingscenter
FALUN BORLÄNGE REGIONEN

Handla nu!

Upphandlingscenter
FALUN BORLÄNGE REGIONEN

TACK FÖR MIG!

Annika.varghans@lansstyrelsen.se

010 - 22 50 480